

ČO JE TO MINIMÁLNA MZDA?

Vzdor-strana práce v plnej miere podporuje požiadavku odborárov na zvýšenie minimálnej mzdy a zároveň pripomíname, že ako jediná strana máme vo svojom programe požiadavku na zvýšenie minimálnej mzdy na úroveň 600 Eur. Vzdor-strana práce však zastáva názor, že požiadavky odborárov sa nemôžu obmedzovať iba na kozmetické zvyšovanie mzdy, lebo mzda ako taká je iba jedným výrazom ceny práce. Práve v dobe pokračujúcej technologickej re-

volúcie sa otvára stále viac a viac priestor na skrátenie pracovnej doby, keď je pri dnešných technologických vymoženostiach viac ako aktuálne pracovný čas rozdeliť medzi viac ľudí, čím sa aj čiastočne rieši problém nezamestnanosti. Sme si vedomí toho, že takáto požiadavka je v rozpore so záujmami vlastníkov výrobných prostriedkov - kapitalistov, ktorých záujmom je čo najväčšia intenzifikácia práce a čo možno najväčší výťažok vo forme zisku, teda tlačenie mzdy smerom na dol, prípadne jej úplné zrušenie a stále väčšie nahrádzanie ľudskej pracovnej sily strojmi. Ak je Konfederácia odborových zväzov skutočne odborárskou organizáciou zastupujúcou dôsledne záujmy zamestnancov, potom musí presadzovať zvyšovanie minimálnej mzdy a skracovanie pracovnej doby.

Ak sa chceme vyjadriť ku minimálnej mzde, musíme úplne otvorene odhaliť, čím je a načo vôbec existuje. Najjednoduchším vysvetlením pre minimálnu mzdu v hospodárstve je, že sa jedná o najväčšiu možnú formu vykorisťovania človeka človekom, pri plnej pracovnej dobe na plný úväzok v danej krajine. Takto bez škrupulí a vábivých inotajov treba minimálnu mzdu demaskovať. Minimálna mzda je výdobytcom minulých bojov najslabších ekonomických skupín za svoje sociálne práva. Je to meniac sa hodnota, ktorej zámerom je nastavenie istého mantinelu pre tých, ktorí by z vlastného mamónárstva boli schopní najímať si prácu človeka za ešte horších podmienok.

Minimálna mzda, nech už by jej sadzba bola stanovená akokoľvek, nerieši vykorisťovanie človeka človekom a ani nestiera dostatočne jeho dopady na najslabšie ekonomické skupiny spoločnosti. Teda aj za stavu neustáleho zvyšovania minimálnej mzdy bude ku odcudzovaniu práce dochádzať. Nerieši dve najzákladnejšie veci, ktoré sú podstatou daného problému a tými sú:

- *Skutočná cena práce odvádzaná počas pracovnej doby platenej minimálnou mzdou*
- *Objem a kvalita protihodnoty, ktorú získame za minimálnu mzdu vo forme základných potrieb pre život*

Bez správneho chápania týchto dvoch súčastí je akékoľvek riešenie nominálnej výšky minimálnej mzdy a mzdy ako takej v kapitalistickom hospodárstve jalové.

Neplánujeme v tomto príspevku historicky mapovať vznik a rôzne historické mementá pri presadzovaní a zavádzaní inštitútu minimálnej mzdy, ani posudzovať jednotlivé politické prístupy rôznych strán a hnutí ku tejto otázke. Potrebujeme z hľadiska marxizmu zjednodušene opodstatniť, prečo je minimálna mzda, či už zákonom stanovená, ale aj nestanovená zákonom no presadzovaná zamestnancami v rámci konkrétneho oboru a zaradenia, v sociálnom boji nezastupiteľná.

Snahy o zrušenie minimálnej mzdy

Z času na čas sa objavujú snahy o zrušenie inštitútu minimálnej mzdy, ktoré sa objavujú z radov spolkov zamestnávateľov, ako aj z radov politických strán a hnutí zastupujúcich predovšetkým ich práva. Tvrdia, že neexistencia minimálnej mzdy v ktorej tej národnej (správnejšie štátnej, lebo ekonomiky krajín, riadiace sa jednotnou legislatívou nie sú národné doslova, ale skôr štátne) ekonomike viac prospieva ako škodí tzv. trhovému hospodárstvu a rieši vraj veľa neduhov. V zásade musíme ako marxisti priznať, že z pohľadu čistého trhového mechanizmu je existencia nútenej minimálnej nominálnej hodnoty mzdy pre trh deformujúca. No nie je tomu inak v stovkách, ba tisícoch iných predpisov a ak by sme pristúpili na cestu bezbrehého liberalizmu, museli by sme ich zrušiť. Neexistovali by tak ani antimonopolné pravidlá, väčšina daní, sociálnych vymožeností, ba ani hranice krajín, ktoré pre trh sú len brzdou a všetky medzinárodné obchodné pravidlá by museli byť teda zrušené...

V hore uvedených pravidlách by sme ale zrazu našli aj medzi zamestnávateľmi kopec priaznivcov takýchto obmedzení voľnosti trhu, lebo by bola ohrozená ich samotná existencia a nič by nebránilo absolútnej kumulácii kapitálu tými najsilnejšími, ktorý by tých menších požrali a tak by sa skupina ľudí vlastniacich výrobné prostriedky zužovala a mnohí zamestnávatelia by razom upadali medzi tie skupiny, ktoré ešte dovčera vykorisťovali...

Avšak minimálna mzda skupinu zamestnávateľov naopak spája a je preto krásnym príkladom hájenia si svojich triednych záujmov. Ľudia poberajúci minimálnu mzdu, alebo mzdu ku nej sa blížiacu, by si mali z nich brať príklad.

Ako vnímame minimálnu mzdu?

Minimálna mzda je, ak budeme brať čo i len ten najlepší úmysel v danej veci, najnižšia možná nominálna suma, ktorú vypláca zamestnávateľ zamestnancovi a jej hodnota by mala v danom hospodárstve postačovať na zabezpečenie si základných potrieb na život seba a členov rodiny, ktorí sú touto osobou vyživovaní. Jej veľkosť, nie nominálna, ale hodnotová, je teda ukázkou stupňa vykorisťovania v jednotlivej ekonomike, nakoľko ekonomické pravidlá a hospodárska aktivita je v každej krajine iná (a aj v oblastiach jednotlivej krajiny, ale zväčša sa riadi jednotnými ekonomickými pravidlami).

Prečo kapitalisti musia tlačiť mzdy smerom nadol?

Podľa Marxa by sme mohli povedať, že snaha kapitalistu je, aby prenajímal prácu za čo najnižšie náklady. Táto snaha nevzniká iba na základe chamtivosti kapitalistu, ale ten je nútený z dôvodu existencie konkurencie. Konkurencia je vzájomný nezmieriteľný antagonizmus medzi jednotlivými kapitalistami, ktorí produkujú tovar (buď rovnakej povahy, ale nie vždy, nakoľko aj rozdielny tovar môže uberať trhový potenciál inému tovaru) a to tým, že každý z kapitalistov sa snaží na trhu v čo najväčšej miere uplatniť svoj tovar a predáť ho. Pokiaľ na trhu existuje viac ponúk na rovnaký tovar, začína existovať konkurencia a výrobca musí tlačiť na cenu výroby, ktorej podstatnou súčasťou je vždy cena práce. Či už je obsiahnutá vo vstupných materiáloch (tlačí na dodávateľa, ktorý je tiež súčasťou trhu a platí na neho konkurencia) alebo v samotnej činnosti vo výrobe.

Hore uvedeným už Marx preukázal, že stupňujúce sa vykorisťovanie nevychádza iba z vôle kapitalistu, ale je zakorenený v kapitalizme ako takom už v jeho najzákladnejších princípoch fungovania výrobo-výmenných vzťahov a je teda nereformovateľný.

Tento nezmeniteľný fakt snahy kapitalistu o úsporu na cene práce nemožno vnímať iba ako snahu o vyplácanie nižšej mzdy. Ak chceme lepšie pochopiť spôsoby znižovania ceny práce, musíme najskôr pochopiť z marxistického hľadiska, čo to cena práce vlastne je.

Námezdný pracujúci svoju prácu nepredáva!

Jeden z najzákernejších podvodov kapitalizmu je šírenie klamlivej mienky o predaji svojej práce námezným pracujúcim. Námezdný pracujúci je z pohľadu marxizmu každý, kto je nútený žiť tak, že svoju prácu prenajíma. Je to tá najpočetnejšia časť obyvateľstva. Za stanovenú odplatu ponúka svoju prácu v danom časovom úseku pre potreby

zamestnávateľa. V zásade sa jedná u zamestnávateľa o majiteľa výrobných prostriedkov (podľa Marxa kapitalistu), na ktorých námezdny pracujúci počas určenej doby vytvára hodnoty. Dnes netreba výrobné prostriedky chápať iba ako kombajn, sústruh, či taviacu pec. Môžu nimi byť aj dnes už bežne dostupné prostriedky využívané aj mimo výkonu práce, kedy nimi nevytvárame hodnoty uplatňujúce sa na trhu – teda výrobky, ako automobil, počítač, mobil a podobne, ide tu ale o ich súvislosť s výkonom práce na základe vzťahu zamestnávateľ zamestnanec a o ich tvorbu hodnôt (špedícia, elektronický výkres, predaj po telefóne). Aj napriek tomu, je najpodstatnejším tvorcom hodnôt práve výrobná sféra a je to ona, ktorá tvorí najväčší objem hodnôt a ostatné odvetvia sú iba nadstavbou, ktorá by bez klasickej výroby neexistovala.

Podstatné je pochopenie pojmu PRENAJÍMANIE práce. Práve tento moment je z pohľadu marxistickej ekonómie a marxistického videnia sveta rozhodujúci. Námezdny pracovník počas dohodnutej doby za dohodnutú odmenu prenájma svoju prácu. Počas tohto času vznikajú hodnoty, čo je zmyslom výkonu práce. Tieto hodnoty sú samozrejme často sumárom rôznych vstupujúcich materiálov a sumárom predchádzajúcich hodnôt vytvorených prácou iných. Ide však o pridávanie hodnoty už aj existujúcim hodnotám. Zmyslom tohto konania v prospech kapitalistu, je jeho zámer o vznik tovaru. Teda z hodnoty (výrobku) sa stáva tovar, ktorý patrí kapitalistovi a ten ho následne predáva na trhu. Zmyslom jeho konania nie je samotný tovar, ale je ním zisk, teda zisk nadhodnoty na danom tovare.

Z hore uvedeného musíme pochopiť rozdiel medzi cenou práce a prenájaním práce. Pretože skutočná cena práce je nie len odmena za čas ktorý sme prácu odvádzali, ale aj zisk, teda nadhodnota, ktorá ostáva vo vlastníctve zamestnávateľa. Toto je základ existencie kapitalizmu ako takého a jeho základného charakteristického prvku, ktorým je kumulácia kapitálu.

Z minulosti si porovnáme so súčasnosťou hlavne otrokársky a feudálny systém. Budeme pre pochopenie zjednodušovať. V otrokárskom systéme patril otrok pánovi a tomu patrilo 100% práce otroka. Žiadny zmluvný vzťah zo strany otroka voči svojmu trízniťovi neexistoval. Otrok zväčša nemal právo na nič a jeho živobytie bolo úplne odkázané na vôli či nevôli otrokára. V tomto prípade sa teda dá hovoriť, že odvedená práca otrokom patrila v plnej miere jeho otrokárovi a ten iba dával nutné minimum otrokovi vo forme potravín, tak aby otrok na druhý deň znova mohol pracovať. Ale urobiť to ani nemusel, ak by nechcel. Žiadny iný dôvod otrokár nemal. Tu chcem vypichnúť, že podstatné je pochopenie vlastníctva 100% práce otroka otrokárom.

Vo feudálnom systéme, ak naďalej zostávame pri pravidle zjednodušovania, patril poddaný svojmu pánovi, respektíve poddaný bol nútený pracovať vymedzené obdobie v roku bezodplatne pre svojho pána. Teda poddaný mal istý druh právneho vzťahu stanovený výnosmi v danej krajine, ktoré upravovali pomer bezodplatnej práce pre pána a práce pre vlastnú obživu. Napríklad 3 dni v týždni odpracoval pre svojho pána a ostatok dní v týždni mohol pracovať na svojej obžive. Napríklad ďalšie 3 dni pracoval na vlastnej úrode a jeden deň mal na oddych. V tomto prípade sa nám zdá, že z celkovej odvedenej práce patrilo 50% práce pánovi a druhá polovica poddanému.

V kapitalizme sa hore uvedené formy tak povediac revolučne transformovali. Námezdný pracovník (ten, čo prenajíma svoju prácu) uzatvára pracovnoprávny vzťah so svojim zamestnávateľom. Je síce pravdou, že to robí slobodne v zmysle kapitalistického chápania tohto pojmu. No čo iné mu ostáva, keď na obživu je nútený svoju prácu prenajímať? Má možnosť si, voči predošlým príkladom z otrokárskoho a feudálneho zriadenia, vybrať kto ho bude vykorisťovať. Tu však prichádza nová neoddeliteľná súčasť výrobných vzťahov aká doposiaľ bola nepoznaná. Trh práce, alebo inak povedané, konkurencia medzi námezdnými pracujúcimi. Táto prelomová súčasť kapitalizmu je zároveň najväčším ochrancom systému, nakoľko medzi pracujúcimi jednak pôsobí na znížovanie ceny prenajatej práce a zároveň stavia jednotlivé skupiny pracujúcich často proti sebe. Z toho jasne už Marx pred takmer jeden a pol storočím poukázal na nutnosť existencie nezamestnaných v kapitalizme. Kapitalizmus potrebuje nezamestnaných pre existenciu trhu práce. Kapitalizmus teda nezamestnanosť nikdy nemôže vyriešiť, lebo je pre neho mimoriadne dôležitá.

Námezdný pracujúci teda vykonáva v kapitalizme prácu a tvorí hodnoty pre zamestnávateľa. Tu prichádzame ku kameňu úrazu, čo predstavuje problematika miezd a minimálnej mzdy v danom systéme. V prvých dvoch príkladoch nikto nepochybuje o odcudzenej práci či u otroka, alebo poddaného. Horšie je to u námezdných pracujúcich. Suma ukradnutej práce, teda práce ktorá je pracujúcemu v danom systéme legálne odcudzená, je oveľa horšie vnímateľná a oveľa horšie vyčísliteľná aj v zjednodušených príkladoch.

Ak použijeme staré Marxove spôsoby argumentácie krádeže podielu na cene práce v kapitalizme, skúsime malý príklad. Ak zamestnanec pracuje 8 hodín denne (za čias Marxa bol práve obrovským výdobytkom boja pracujúcich za svoje práva, zníženie maximálneho pracovného času na 10 hodín denne, avšak 6 dní v týždni... a byť pretrvávajúceho sociálneho boja, možno by tomu tak bolo dodnes) a za tento čas tvorí hodnoty v prospech zamestnávateľa, tento zamestnávateľ vypláca dohodnutú sumu, napríklad 5 Eur za hodinu. Zmysel prečo zamestnávateľ však zamestnanca zamestnáva a dáva mu priestor pre tvorbu hodnôt je, že produkty za toto obdobie na trhu tovarov speňaží, povedzme za 10 Eur (zjednodušovaním zanedbávame akékoľvek ostatné náklady). Znamená to, že zamestnanec dostal svoju odmenu a systém sa tvári oproti predchádzajúcim príkladom oveľa slobodnejšie a spravodlivejšie. Nezatajujeme obrovský kvalitatívny rozdiel, avšak na podstate vykorisťovania človeka človekom to nič nemení. V tomto príklade je nadhodnota 5 Eur za hodinu práce zamestnanca, pre zamestnávateľa je to zisk (nie celá suma, nakoľko už Marx jasne delil nadhodnotu na ďalšie časti a zisk zamestnávateľa v tomto sumáre nazýval obchodným ziskom, iný podiel z nadhodnoty prúdil pre iné skupiny ľudí na systéme participujúcich – majitelia kapitálu, pozemkov a podobne...) a pre zamestnanca je to odcudzená časť jeho práce.

Napriek všetkému sa posledný príklad javí ako najspravodlivejší a najlepši. Jeho zradnosť si vysvetlíme ak si zjednodušením vysvetlíme, prečo sú rozdiely medzi všetkými príkladmi z hľadiska odcudzenej práce veľmi podobné.

Človek je iba zdrojom ich zisku

To čo spája otrokára, feudála a kapitalistu je nutnosť udržiavania zdroju ich postavenia. Týmto zdrojom nie je nič iné, než tvorca hodnôt, teda človek vykonávajúci prácu. Teda tak ako v minulosti, aj dnes ak chce zamestnávateľ opakovane získať nadhodnotu z práce človeka, musí zabezpečiť jej regeneráciu. Zjednodušene povedané, musí dať za odvedenú prácu toľko protihodnoty, aby zamestnanec prežil a prácu znova vykonal. Nemožno popierať kvalitatívny rozdiel, akých v Európe požívajú zamestnanci v 21. storočí voči stredoveku. No podstata ostáva nezmenená.

Vďaka existencii trhu práce, na ktorej sú ľudia ponúkajúci svoju prácu, ak je ponúk viac ako dopytu, môže zamestnávateľ cenu stláčať až do takej úrovne, kedy už o tak nízko platenú prácu nik nemá záujem (samozrejme, aj zamestnávateľ si vyberá, potrebuje napríklad určité vzdelanie či zručnosti zamestnanca a tie môže aj na úkor ceny práce preferovať viac).

Preto je jednou z najpodstatnejších otázok sociálneho boja práve boj za lepšie pracovné podmienky. Teda nie len väčšiu protihodnotu, za ktorú môžeme živiť svoje rodiny, ale aj kratšia pracovná doba či lepšie prostredie a možnosti osobného rozvoja.

Ako kapitalisti znižujú cenu práce

Ako sme už naznačili, zamestnávatelia majú hneď celú paletu spôsobov znižovania ceny práce. Ide im v prvom rade o znižovanie ceny prenajatej práce (zaplatenú zamestnancovi za odpracovaný čas), buď aby si zachovali alebo ešte zvýšili nadhodnotu – teda svoj zisk.

– *Zníženie vyplácanej mzdy*

Najlogickejším a zároveň pre zamestnávateľa najhoršie presaditeľnou formou je znižovanie nominálnej mzdy. Znamená to, že ak pracovník za 8 hodín práce dostával určitú mzdu, na druhý deň môže byť táto mzda nižšia. Keďže v kapitalizme existuje právna dohoda medzi zamestnancom a zamestnávateľom, musí zamestnávateľ zamestnanca na takéto zníženie presvedčiť, donútiť ho takéto podmienky prijať. To nie je ľahké a ľudia zväčša s takýmto znížením príjmu nesúhlasia. Z histórie však vieme, že aj k takému dochádza hlavne v prípadoch, kedy je prevláda kríza a zamestnávateľ vydiera zamestnancov argumentom, že inak výrobu zatvorí a teda nebudú mať zamestnanci nič. Veľa ľudí takto podľahne a zo strachu o zabezpečenie životných potrieb seba a svojej rodiny dajú zvoľenie.

Inou z možností, ako zložitú donucovanie zamestnancov na zníženie už dohodnutej mzdy je prijímanie nových zamestnancov, ktorým mzdy už na úvode zamestnávateľ stanovuje na nižšiu úroveň. Toto si môže dovoliť v závislosti na trhu práce, nakoľko aj medzi námezdne pracujúcimi existuje trh a pokiaľ je nadbytok ponúkajúcich svoju prácu, môže zamestnávateľ stláčať cenu práce nadol až do momentu, kedy takúto ponu-

ku nik neprijme, lebo by z vyplatenej mzdy jednoducho neprežil. Trh práce je rôzny z dôvodu kumulácie ekonomickej produkcie v jednotlivých častiach sveta. Rôznosť produkcie bude podľa Marxa vždy, nakoľko Zem neponúka rovnaké podmienky v každej časti planéty, v sociálne spravodlivej spoločnosti nebude však existovať trh práce ako ho poznáme v kapitalizme.

Najpoužívateľnejší a najzákernejší spôsob akým zamestnávateľ stláča cenu práce je intenzifikácia. Intenzifikácia práce je v podstate zvyšovanie objemu odvedenej práce za rovnaký čas. Poznáme to takmer všetci a dávno to neplatí iba pre výrobnú sféru, dnes už tento nástroj je využívaný aj na strednú triedu a dokonca aj úradníkov. To čo včera stačilo je dnes podpriemerný výkon. Nakoľko človek má svoje limity, nie je možná intenzifikácia u danej práce donekonečna, jej základným predpokladom je zmena procesov vďaka zmene výroby v súvislosti so zlepšovaním technológií.

Nie len väčšie mzdy, ale aj kratšie pracovné doby

My komunisti musíme v prostredí kapitalizmu bojovať za lepšie ohodnotenú prácu. Je to základný pilier sociálneho boja. Zároveň ale musíme bojovať aj za skracovanie pracovnej doby. V súčasnosti dokáže oveľa menšia časť spoločnosti vytvoriť potrebné produkty pre spotrebu všetkých, preto nie je nutné udržiavať dnes zaužívaný pracovný čas. Vďaka jeho zníženiu by sa vyriešila nevyrovnanosť v ponuke práce tak, aby sa mohol každý podieľať na tvorbe hodnôt aj napriek neustále sa zvyšujúcej efektívnosti produkcie.

Vychádzame pri tom z úplne iných pozícií, aké predkladajú obhajcovia zamestnávateľov. Podľa ich tvrdenia je zvyšovanie miezd, či nebodaj skracovanie pracovnej doby pre zamestnávateľov likvidačné. Nie je to pravda a história ukazuje, že vždy keď mali tí, ktorí sa priživujú na práci iných znížiť svoje zisky, bili na poplach a ohlasovali kolaps ekonomiky. Opakom bola pravda.

Samotný rast mzdy nestačí

Aj keby prebiehalo neustále zvyšovanie miezd, neznamená to, že už nedochádza ku vykorisťovaniu práce. Geniálnosť kapitalizmu spočíva v sile trhu. Je to mocný nástroj, na ktorý sme krátky aj pomocou rastu mzdy. Zamestnávateľ totiž následkom rastu mzdy zvyšuje náklady ktoré zarátava do ceny produktu. V konečnom dôsledku tak rastie cena produktov a služieb a priznané navýšenie mzdy teda len pokryje (v tom lepšom prípade) nárast cien. Nedeje sa tomu iba v prípade, že trh nedovoľuje zamestnávateľovi rast cien, ktoré by sa v takom prípade stávali nepredajnými. Pre kapitalizmus, ak je to globálny fakt, nastáva obrovský problém, o ktorom občas je možné počuť ako o deflácií. V takom stave systém nemôže dlhodobejšie fungovať a prichádza kolaps. Na vysvetlenie dôvodu by sme sa pustili do ešte siahodlhého vysvetľovania, ktoré si necháme na samostatnú tému.

Boj za rast miezd teda podľa hore uvedeného je nikdy nekončiaci súboj dvoch proti sebe stojacich skupín ľudí, nazývame ich triedy, ktoré majú v rovnakej veci opačný záujem.

Boj za zvyšovanie miezd je teda väčšinou iba boj za zachovávanie existujúceho pomeru. Boj za získavanie aspoň rovnakej protihodnoty za vykonanú prácu, ako tomu bolo hoc i včera.

Medzinárodná solidarita

Väčšina téz ktoré vo svojej dobe Marx a Engels priniesli, sa z logických dôvodov v príkladoch zameriavajú na ekonomiky v rámci jednej krajiny. V ich prípade hlavne Anglicka a Nemecka. Preto často obhajcovia zamestnávateľov tvrdia, že ich tézy sú zastaralé v dobe globalizácie, kde jednotlivé ekonomiky sú nerozlučne poprepájané a vzájomne na seba pôsobia. Predovšetkým tým myslia nový nástroj kapitalistov. Presúvanie výroby do krajín s nižšou cenou práce.

Nie je pravdou, že by tézy položené už v 19 storočí boli prekonané, či neplatili na súčasnosť. V základoch ktoré uvedení autori priniesli, je krásne predvídaný vývoj práve takých zmien výroby aký dnes zažívame. V princípoch sa totiž kapitalizmus nezmenil, iba sa ešte viac rozvinul a posilnil sa na úroveň absolútneho lídra v celosvetovom merítku.

Veď už za doby Marxa sa napríklad textilný priemysel začínal presúvať do krajín s nízkymi nákladmi na prácu, v tej dobe hlavne do kolónií jednotlivých krajín, keďže medzinárodný obchod nemal také záruky ako dnes, kedy sa jednotlivé krajiny zodpovedajú pri narušení práv „investorov“, ba dokonca im vyplácajú v prípade „neštandardných“ zmien uniknuté investície a dokonca potenciálny zisk!

Kapitalizmus teda dokáže presúvať prácu po jednotlivých častiach planéty a stavia tým pracujúcich jednotlivých krajín proti sebe ako konkurenciu.

Nie je možné presunúť všetku výrobu a je to viac menej len otázka veľkovýrobcov. V konečnom dôsledku tam kde nie je žiadna výroba – práca, tam nie je mzda a tam teda nie je dopyt po produktoch. Treba si uvedomiť, že v krajinách s nižšou cenou práce je vykoisťovanie ešte väčšie. Je teda našou povinnosťou sa zamestnancov v týchto krajinách zastávať a bojovať za zlepšenie ich pracovných podmienok a nie staviať sa do pozície, že sú našimi konkurentami. Takýmto medzinárodným bojom by sme dokázali ustáliť cenu práce v jednotlivých častiach zeme a kapitalizmus by stratil jednu z najsilnejších nástrojov, ktoré používa pre získanie si poslušnosti celých národov.

Jediným riešením je odstránenie kapitalizmu

Preto v konečnom dôsledku musí každý námezdný pracujúci bojovať za zmenu spoločenských poriadkov tak, aby už nemusel svoju prácu prenajímať, aby z jej časti mal niekto iný bezprácný zisk. Snahou námezdné pracujúcich sa musí stať také spoločenské usporiadanie, kde bude nadhodnota získaná z práce spoločným majetkom, bude teda slúžiť všetkým rovnakou časťou. Bude teda slúžiť na rozvoj spoločného majetku a na zabezpečenie čo najlepších možných sociálnych služieb.

A čo na túto tému mimo iné napísal Karol Marx?

Citácia 1

„Když dělníci usilují o zkrácení pracovního dne na jeho dřívější rozumnou míru, nebo – kde si nemohou vynutit stanovení normálního pracovního dne zákonem – když se snaží brzdít nadměrnou práci zvyšováním mezd, a to zvyšováním nejen úměrným, nýbrž i víc než úměrným vyžado-

vané nadpráci, plní tím jen svou povinnost vůči sobě i svému rodu. Odkazují tím jen tyranické uzurpátorství kapitálu do určitých mezí. Čas je prostor pro rozvoj člověka. Člověk, který nemá žádný volný čas, jehož celý život kromě čistě fyzických přestávek na spánek, jídlo atd. je pohlcován jeho prací pro kapitalistu, takový člověk je méně než tažné zvíře. Je to pouhý stroj na výrobu cizího bohatství, fyzicky zlomený a duševně brutalizovaný. A přece celé dějiny moderního průmyslu ukazují, že kapitál, nebude-li přidržován na uzdě, bude bezohledně a nelítostně usilovat o to, aby uvrhl celou dělnickou třídu do stavu krajní degradace.“

Citácia 2

„Těchto několik náznaků dostatečně ukazuje, že celý vývoj moderního průmyslu musí stále víc sklánět misku vah ve prospěch kapitalisty proti dělníkovi a že tudíž všeobecná tendence kapitalistické výroby není zvyšovat průměrnou úroveň mezd, nýbrž snižovat ji, čili stlačovat hodnotu práce víceméně na její minimální mez. Je-li však tendence při nynějším systému věci taková, znamená to snad, že se má dělnická třída vzdát svého odporu proti přehmatům kapitálu a že se nemá pokoušet o to využívat příležitostných příznivých možností k dočasnému zlepšení svého postavení? Kdyby to dělníci učinili, degradovali by se na lhotejnou masu zchátralých chudásů, jimž není pomoci. Doufám, že jsem tu ukázal, že boj dělníků za určitou výši mezd je nerozlučným zjevem celého námezdního systému, že jejich snahy o zvýšení mezd jsou v 99 případech ze 100 pouze snahami o udržení dané hodnoty práce a že nutnost dohadovat se s kapitalisty o cenu práce tkví v té situaci dělníků, jež je nutí prodávat se jako zboží. Kdyby dělníci ve svých každodenních srážkách s kapitálem zbaběle ustupovali, ztratili by bezesporu schopnost rozvinout jakékoli širší hnutí.

Zároveň – a zcela nezávisle na všeobecném zotročení dělnictva spjatém s námezdním systémem – neměla by dělnická třída přeceňovat konečný účinek tohoto každodenního boje. Neměla by zapomínat, že bojuje proti následkům a ne proti příčinám těchto následků; že jen brzdí tendenci zhoršující její postavení, ale nemění její směr, že používá jen

utišujících prostředků, ale chorobu neléčí. Proto by se dělníci neměli omezovat jedině na tuto nevyhnutelnou drobnou válku, kterou ustavičně vyvolávají nikdy nepřestávající přehmaty kapitálu nebo změny na trhu. Měli by pochopit, že nynější systém při celé té bídě, kterou jim přináší, vytváří zároveň materiální podmínky a společenské formy nutné pro ekonomické přetvoření společnosti. Místo konzervativního mota: "Spravedlivou mzdu za spravedlivou denní práci!" měli by dělníci vepsat na svůj prapor revoluční heslo: "Pryč s námezním systémem!" „

Vypracovala odborárska komisia VZDOR-strana práce
2016